

ГОДИНА XII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 7.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења поворишне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПРОСЛАВА 25-ГОДИШЊИЦЕ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У НОВОМ САДУ.

I. ДАН.

У понедеоник 6. (18. априла) 1887.

- I. Поздрав дра *Лазе Станојевића*, начеоника.
- II. Пролог, од *Милорада П. Шавчанина*, говори *Д. Ружић*, управитељ српске народне позоришне дружине.
- III. Свечан говор, говори *А. Хаџић*, подпачеоник.
- VI. *Пријашељи*. Шаљива игра у 1. чину, од *Л. Лазаревића*.

II. ДАН.

У уторак 7. (19.) априла 1887.

- I. *Избирачица*. Шаљива игра у 3 чина, с певањем, од *Косте Трифковића*.
- II. *Преки лек*. Шаљива игра у 1 чину, написао *Мита Калић*.

III. ДАН.

У среду 8. (20.) априла 1887.

ВЛАДИСЛАВ.

Драма у 5 чинова, од *Ј. С. Поповића*.

Г. Адам Мандровић, равнатељ хрватског народног земаљског позоришта у Загребу у насловној улози као гост.

IV. ДАН.

У петак 10. (22.) априла 1887.

МАКСИМ ЦРНОЈЕВИЋ.

Трагедија у 5 чинова, од дра *Л. Костића*, за српску позорницу удесио *А. Хаџић*, музика од *А. Максимовића*.

Г. Адам Мандровић, равнатељ хрватског народног позоришта у Загребу у улози *Иве Црнојевића* као гост.

V. ДАН.

У суботу 11. (23.) априла 1887.

Први раздео.

1. *Сеоба српска*. Драма у 5 делова, од *Ђ. Јакшића*. (III. део. I. појава).
2. *Немања*. Драма у 5 чинова, од дра *Јована Суботића*. (III. чин. 4. појава.)
3. *Демон*. Повест и алегорија у 3 чина, написао др. *Милан Јовановић*. (Први део: *Кобна тајна*. I. Појава.)

Други раздео.

1. *Краљ Вукашин*. Хисторијска драма у 5 чинова, написао *Драгутин Ј. Илијћ*. (I. чин. Прва појава.)
2. *Цар Лазар*. Трагедија у 5 чинова, од *Матије Бана*. (IV. чин. Прва појава.)
3. *Ђурађ Бранковић*. Драма у 5 чинова, од *К. Оберњика*, за српску позорницу прерадио *Ј. Ђорђевић*. (III. чин. Прва појава.)

Трећи раздео.

1. *Штеван последњи краљ босански*. Историјска трагедија у 5 чинова, написао *Мита Поповић*. (III. чин. Прва појава.)
2. *Преходница српске слободе или српски хајдуци*. Трагедија у 5 чинова, написао *Ђ. Малетић*. (Први чин. Четврта појава.)
3. *Сабља Краљевића Марка*. Алегорија у два дела, с песмама, од *Ј. Ђорђевића* и *А. Хаџића*, музика од *Д. Јенка*. (VII. Слика: Српско славље.)

Г. Тоша Јовановић, редитељ кр. српског народног позоришта у Београду у улози „Краља Вукашина“, „Бурђа Бранковића“ и „Миљка Мркоњића“ као гост.

VI. ДАН.

У недељу 12. (24. априла) 1887.

БЕСЕДА С ИГРАНКОМ.

На беседи ће суделовати посебице и једнички ова певачка друштва: *велико-кишињско*

ско „Гусле“, певачко друштво из Карловаца и Новог Сада. Осим тога певаће на беседи две песме г. *Штеван Дескашев*, певач на народној хрватској опери у Загубу и г. *М. Марковић*, члан српске народне позоришне дружине.

Подробни програми о свакој представи и о беседи изнеће се посебице о дану сваке представе.

У Новом Саду 24. марта (5. априла) 1887.

Управа срп. нар. позоришта.

ПОГЛЕД НА РЕПЕРТОАР НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У БЕОГРАДУ.

Репертоар нашега позоришта има 473 комада свега. Оригиналa 91 и превода 382. Од оригинала има 35 драма, 20 трагедија, а 36 комедија.

У преведеним комадима има 86 драма, 28 трагедија, 258 комедија, 6 чаробних игара и 4 оперете. Преведено је с немачког 131 комад, француског 190, мађарског 13, талијанског 10, руског 9, чешког 8, пољског 3, енглеског 13, шпанског 4, грчког 1 и румунског 1.

По садржини су комади врло различити. Ту је поред Шекспира, Расина, Молијера, Шилера — и Коцебу и Нестрој и Рајмунд и Тереза Мегерле.

Наша критика често хоће да замери овој разноврсти позоришнога репертоара, иштући некад српске народне комаде, некад класичаре, некад озбиљне комедије и драме, пуње једре поуке и корисне тенденције. То искање било би умесно да није неумесно.

Ми овде у Београду имамо само ово једно народно позориште; оно је једно у целој Србији, не рачунајући два три дилетантска друштва, што овда онда иду од вароши до вароши те дају представе како могу и како умеју. И као једно једино у нашој престоници, где, хвала Богу, има доста својих похађача, међу којима има много више „љубитеља“ ефекта, сценерије и сензационних ситуација, него озбиљне и једре драме и комедије, — наше је позориште већ силом те једне околности принуђено, да се стара задовољити већину својих похађача.

А кад се још помисли и на другу околност, да је ово позориште остављено да већу половину својих трошкова подмирује својом приредом, ако хоће да се одржи и да га буде у нашој престоници, — онда се још јасније види, како је неуместан овај захтев, који се често чује у јавности.

Позориште ово постоји већ осамнаест година. За то време стекло је оно свога искуства,

по коме се мора управљати кад одређује свој репертоар и прима нове комаде. Искуство га је научило да зна сигурно: да ће глумци, ако се даде иоле озбиљније парче, па било модерна конверзација или класична драма, приказивати своје улоге пред празном кућом, која би била још празнија кад се не би појавили на својим „бесплатним“ местима позоришни „рецензенти“, и да ће рачун примања на каси показати сутрадан невероватну малену цифру дохотка која често не подмири ни обичан трошак око осветљења. Па онда зна се из искуства, да баш на таким представама, кад се приказују озбиљни и класични комади, буду махом ложе и остала у првим редовима места празна. Дакле, не дођу баш они, који хоће да замерају. А међу тим кад се представља какав комад чији писац није мајорио много за садржину него је главну пажњу поклатио сценерији, сензационим моментима и ефектним сценама, онда је кућа пуна па често и препуна. На пример, представљајте вечерас Грилпарцерову „Сафо“, или Расинову „Федру“, или Шекспировог „Млетачког трговца“, „Ромеа и Јулију“, или Шилерову „Сплетку и љубав“, или Молијеровога „Тврдицу“ — па погледајте између чинова по ложама и седиштима: редови гледалаца врло проређени, често да их пребројите једним погледом. А представљајте сутрадан какву Жил-Вернијаду или Рајмундијаду, позориште ће, изузевши вишу публику, бити дупке пуно, и ако тад пише на позоришитој листи: „Бесплатне улазнице не важе вечерас никоме.“ Тако то иде са старим комадима, који су се затекли већ у репертоару.

С новими пак бива то исто, али мало друкчије. Прими се у репертоар, рецимо, каква модерна добра комедија, и представља се *први пут*. Кућа буде пуна; а управа, окуражена тим успехом, даде исти комад и сутрадан, па кад погледате: ложе празне, на балконима нигде никога, у партеру тек понеко, јер на позоришној листи

није било оно: „бесплатне улазнице, итд.“ Шта остаје управи после те пробѣ? Ништа друго него тај комад, и ако је по садржини добар и поучан, и ако има лепу тенденцију, ако се игра по првим позорницама светским, — бацити у запећак. Труд око учења, трошак око представе пропадне. Управа већ којекako прегори трошак, али онај узалудан труд око учења убија вољу самим глумцима да уче добро нове комаде, бојећи се, да им опет не буде мука у залуд и да публика и тај комад не отури у запећак. Често се после представе каког новог комада

чује глас из публике: „Тај и тај није знао добро улогу“; или: „Баш се видело како тај и тај чека шаптата!“ А међу тим нико не ће да води рачуна: да ли је тај, „што није добро знао улогу“, као и онај, што „чека шаптата“, имао воље и какве воље да добро испече своју улогу; кад није сигуран, да му труд не ће бити узалудан. Покушајте да приведете или прочитате што год, на макар то и најлешње било, пред друштвом, које вас не слуша, па ћете видети, како је то пријатно, и онда замерајте глумцима.

(Свршиће се).

Л И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Убица. Драма у 5 чинова и осам слика, с предигром, написао Едуард Плувије, с француског превео Драгутин Н. Јовановић.)

Комаду овом садржина је та, да се дозна, ко је управо отровао војвоткињу Бламон-Новајску. Све се само око тога врзе; али је већ француски писац умео то тако да изнесе, да држи до свршетка у зашетошти гледаоце, као да читају какав интересантан криминалан роман, од Тема. Осим тога има у тој драми пуно „благодарних улога“ за глумце, па за то је разумљиво, што се тако радо потеже на позорницу. Праве драмске вредности нема овај комад, али може да поднесе да се по каткад прикаже за љубав оних, који уживају у томе, да што дуже седе у позоришту и да се нагледају што шаровитијих слика, којих је препун тај комад. Да нема та драма оне привлачне силе, која пуни позориште, и ми бисмо били за то, да се скине са репертоара, али кад му се то не може одрећи: нека га, нека напуни још који пут позориште, као што је то и овом приликом учинио. Камо лепе среће, да се управа не мора обзирати на касу, него да даје само такве комаде, који имају праве драмске вредности, па доносили иети каква прихода или не. Ал' по нашим јадним приликама као да ћемо морати „још мало“ дочекати, да тако поступамо.

Игра глумачка била је добра, складна, особиту пак похвалу заслужују од мушких чланова: г. Ружић (Феникс Порион), г. Добриковић (Рок), г. Лукић (војвода Анри Бламон-Новајски) и г. Миљковић (Емануило Керал), Женски чланови чинили су што су могли, али што нису још више учинили, томе је криво то, што нису играли улоге према себи. Тако би улога Марије-Дијане-Елизе више приличила г. С. Вујићу, а не г. Л. Хадићевој, којој би опет боље при-

стајала улога Бланше Новајске, коју је приказала г. М. Максимовићева, која би опет као створена била за улогу Колете, коју је представљала г. С. Миљковићка. На свом је месту била г. Д. Ружићка (војвоткиња Бламон-Новајска), само штета што је одмах у предигри свршила своју улогу.

РУСКО ПОЗОРИШТЕ.

(Обичственија тина) О новом позоришном комаду у 4 чина под насловом: „Обичственија тина“ („друштвени глиб“), који је даван у Петрограду 10. фебруара о. г., пишу руске новине ово:

Многе драме и комедије износиле су већ негативну страну престоничког живота, а нарочито варалице и кајишаре. Данашњим даном знатно је охладнио интерес за таким комадима, па и сами такви нови комади једва могу у том погледу да покажу публици што ново и необично. Тако је било и са горњим комадом од *Ефимова*. Два кајишара Жмотиков и Рјезунов глобе, гуле и варају на све стране, а кћи првога, Каћа, чини добра осиротелом Сичеву. Каћа заволи сиромашног учитеља, Сичевљевог нећака, венча се с њим тајно и ужива у тихом, скромном и радљивом животу. Кајишари падну у шаке правосуђу и добију заслужену казну. У комаду се нарочито истиче врлина, која најпосле долази до победе и признања. Контрасти су добро изведени, и неки призори су веома занимљиви, а радња се живо развија. У опште комад овај није пронавео баш особити утисак, али је публика ипак изазвала шенца. Комад је приказан у корист Јаковљеву-Тројеполском, те је позориште било пуно света. Одликовали су се глумци Базаров и Фадјејев.

—тр—

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

5. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕГЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 29. МАРТА 1887.

Први пут:

РАСПИКУЋА.

ЧАРОВНА ПОЗОРИШНА ИГРА У 5 ЧИНОВА, С ПЕВАЊЕМ, ОД Ф. РАЈМУНДА, ПРЕВЕО М. И. СТОЈАНОВИЋ.
МУЗИКА ОД К. КРАЈЦЕРА. (РЕДИТЕЉ: МИЉКОВИЋ.)

ОСОБЕ.

I. чин. Љубав двоје слушчади.

Јулије Флотвел, племић, милионар	Миљковић.
Вољф, коморник му	Милојевић.
Валентин, послужитељ	Добриновић.
Роза, собарица	Л. Хаџићева.
Кавалер Димон	М. Димитријевић.
Пралинг)	Марковић.
Хелм) флотвелови пријатељи	Врга.
Валтер)	Васиљевић.
Гриндлинг) архитекти	Лазић.
Сока)	Димитријевић.

Слуге, ловци, пријатељи.

II. чин. Вилински чаробни двори.

Керистана, вила	М. Максимовићева.
Азур, њен услужни дух, а касније „просјак“	Ружић.
Јулије Флотвел, милионар	Миљковић.
Валентин, послужитељ	Добриновић.
Роза, собарица	Л. Хаџићева.
Кавалер Димон	М. Димитријевић.
Пралинг,)	Марковић.
Хелм,) флотвелови пријатељи	Врга.
Валтер,)	Васиљевић.
Управитељ двора	Исајловић.
Крезуба баба	Ј. Добриновићка.
Заттар	Кестерчанек.
Вољф, коморник	Милојевић.

Више духова.

III. чин. Раскош. — Бегство преко Темзе.

Јулије Флотвел	Миљковић.
Глуххајм, председник	Лукић.

Амалџа, њи му	З. Милојевићка.
Флитерштајн, барон	Марковић.
Валентин, послужитељ	Добриновић.
Роза, собарица	Л. Хаџићева.
Вољф, коморник	Милојевић.
Кавалер Димон	Димитријевић.
Азур дух, као „просјак“	Ружић.
Тома)	Исајловић.
Максим) лађари	Кестерчанек.

Гости, господа, госпође, слуге.

IV. чин. Служитељска верност.

Јулије Флотвел, „просјак“	Миљковић.
Вољф, богаташ	Милојевић.
Баштован	Васиљевић.
Валентин	Добриновић.

Више слугу.

V. чин. Добročинство виле Керистаке.

Јулије Флотвел	Миљковић.
Керистана, вила	М. Максимовићева.
Азур дух, још као „просјак“	Ружић.
Валентин, столар	Добриновић.
Роза, жена му	Л. Хаџићева.
Лиза)	С. Миљковићева.
Михаило)	* * *
Петар) њихова дјеча	Седмакова.
Јован)	* * *
Јоса)	М. Димитријевићева.

Гости. Народ. Жене.

У понедеоник 6. (18.) априла почиње прослава 25-годишњице српског народног позоришта низом свечаних представа, које ће трајати пет дана. Умољавају се сви наши поштовани стални преглашници, који би желели своја места за свих тих пет представа задржати, да изволе ту намеру своју изјавити најдаље до 2. (14.) априла, о. г. у писаринци позоришној (стану матичином) од 9—12 и од 3—5 сахата после подне. Касније пријаве не ће се моћи узети у обзир.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₂ САХАТА.